

<http://www.terasz.hu/pub/nadudvar/index.htm>

Nádudvari Fazekasság

Ördögös mesterségnek tartja a fazekasságot a nádudvari Fazekas Lajos: "A korongot az ördög találta fel, aki kitalálta azt is, hogy korsót is lehet csinálni. Megkereste hozzá az agyagot, majd elmarkolta, úgy, mint a mai napig szoktuk, de száraz kézzel. Mindannyiszor, ahányszor maga elibe ütötte az agyagot, mindig a kezéhez ragadt. Erre elkezdett dühösködni, hogy hiszen már minden megvan hozzá, és a korsó mégsem akar sikeredni. Ráhajolt a korongra, és mérgében elkezdett sírni. Kicsordult a könnye, rá az agyagra, a korong ekkor megszaladt, s a nedvesség által megcsúszott rajta a keze. Így kitanálta, hogy csak vízzel lehet korsót csinálni. Ezért hívják a fazekasságot ördögi mesterségnek, ebben van is igazság, mert ebben kontárkodni nem lehet."

A nádudvari fazekasság kialakulása a feledés homályába vész. A szájhagyomány úgy tartja, hogy a török szultán isztambuli háreméből egy nádudvari csalikorsó menekítette ki a helybeli bíró szép lányát. A bíró készítetett egy kétrekeszes csalikorsót, amelybe egyszerre lehetett vizet és bort önteni, ezt adták a pasának váltságdíjként.

A XVII-XVIII. században a nádudvari fazekasok műhelyei a Kistót, Nagytót és a Derzs utcában lehettek. Kútásáskor, házépítéskor igen sok cserép, sőt égetőkatlan került elő. A feudalizmus idején a nádudvari fazekasok a mesterséget valószínűleg földesúri engedéllyel, jórészt háziiparszerűen üzték. A fazekasok, hogy gazdálkodhassanak, az eladott cserepek árán földet vettek. Portékáikat jobbra a mezőgazdasági munkák szüneteiben vagy télen készítették. A XIX. század utolsó évtizedében a feketekerámia mellett kialakult a festett, mázas fazekasság is. 1891-ben telepedett le Nádudvaron az addig Mezőtúron lakó Csáki Áron, aki első között készített - a mezőtúri hagyományokat követve - festett, mázas kerámiákat.

A nádudvari fazekasság és a Fazekas család több mint másfél százada összetartozó fogalmak. Eleinte nem fazekasoknak, hanem korsósoknak hívták őket, mert főleg korsóval, vagy nagyobb víztartó edények készítésével foglalkoztak. Később már apróbb használati tárgyakat is készítettek, bár fő termékük a korsó maradt. Ezért a korsósok elnevezés a legutóbbi időkig rajtuk maradt. Nemcsak Nádudvaron hívták korsósoknak az úgynevezett fennálló edények készítőit, hanem az Alföld más fazekas-központjaiban is, szemben a lapos edényeket, a tálakat,

tányérokat készítő tálasokkal. Fazekasnak eredetileg csak azokat a mestereket hívták, akik főzőfazekat készítettek. A mesterség apáról fiúra öröklődött.

A feketemázás technika lényege:

Égetés előtt gondosan megválasztott, kellően gömbölyű kavicssal belesimították a motívumokat az edény falába. Az égetőkemencében keletkező korom az edényt feketére festette. A kavicssal kialakított motívum fényes fekete felületet adott, míg az edény többi része matt maradt. Végezetül a teljes felületet parafinnal vontál be, hogy a korom jól megtapadjon.

Forrás: Szabadfalvy József: *Fazekas István és a nádudvari fazekasság*, Bp. Corvina Kiadó, 1981.

Fazekas István fazekasmester

<http://www.majsainfo.hu/modules.php?name=News&file=article&sid=561>

Korondi fazekasság

Korond kézműves szakmái közül az egyik legjelentősebb a fazekasság. A korondi fazekasok elődei olyan szabad székelyek voltak, akik elvesztették földjeiket és sem a jobbágysorsot, sem a kivándorlást nem tartották magukhoz méltónak, inkább a kézműves szakmát választottak. Így szabadok is maradtak és hazájukat sem kellett elhagyniuk. A fazekasok régen zárt társadalmi csoportban éltek, jól elkülönülten a más szakmabeliektől. Máságuk főleg földnélküliségükből, szegénységükből és szakmájukból adódott. Házaik, kapuik, és katlanjaik számának változása jól szemlélteti a szakmán belüli társadalmi helyzetüket.

Egyik leghíresebb fazekas dinasztia a Páll család. Cserépedényeik legfőbb jellemzője a hamisítatlan ősi székely motívum. Nagyon sok mai használatra szánt edényt készítenek a hagyományos formák, díszítőelemek és színek felhasználásával.

Kanyargós, gödrös utcájukba még a változások előtt is rendre bemerészkedtek a külföldi autók. Szénapadlásukon számtalan majsai diák hajtotta álmra fejét, s hozta haza ajándékba Anti és Róza asszony kerámiáit. Talán ezeknek a látogatásoknak tudható be, hogy a Páll család étkészletei, vázái, pálinkás és boroskészletei sok majsai család háztartásában fellelhetők. A családfő Páll Antal 1993-ban bekövetkezett halála óta a vállalkozást Róza asszony, és gyermekei folytatták tovább. A kiskunmajsai múzeum fennállása óta többször is megcsodálhatták a látogatók a korondi fazekasság remekműveit egy-egy időszaki kiállítás keretében. Június 4-én ismét találkozhatott a majsai közönség a Páll család remekműveivel a Konecsni György Helytörténeti Gyűjteményben.

www.apdc.hu/tart_fazekassag.htm

FAZEKASSÁG,

TERRAKOTTA KERÁMIÁK EGYSZER ÉGETETT, MÁZ NÉLKÜLI AGYAGTÁRGYAK.

MÁZAS KERÁMIÁK

KORONGOZÁS I

Az edény falának felhúzása.

A felhúzás után az edény tetejét egyenletessé kell tenni.

A száj kialakítása. A kezdetleges kialakítás formája miatt az edény teteje merevebbé válik, jobban tartja magát, míg a hasat alakítom.

A has kialakítása I.

A has kialakítása II.

A has kialakítása III.

A száj kialakítása I.

A száj kialakítása II.

A száj kialakítása III.

A levágás vékony acélhuzallal történik (gitárhúr [D]).

Levétel szárazra törölt tenyerekkel, hogy az edény ki ne csússzon a kezünkből.

A palatálca megközelítése egyenes vonalú, egyenletes mozgással történik.

Ráhelyezés: csak óvatosan!

Ez sikerült!

KORONGOZÁS LL.

Az agyagtömb közepre rakása.

Lyukasztás és kihúzás.

Az edény falának felhúzása.

Az fal vékonyítása további felhúzással.
Közben kezdem a formát is kialakítani.

A kész edény. A térfogata kb. 15 l.